

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 138/2012-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti obchodnej spoločnosti Slovenská konsolidačná, a. s., Cintorínska 21, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Drgoncom, DrSc., Klincová 37/B, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 16/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2011, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Slovenská konsolidačná, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti Slovenská konsolidačná, a. s., trovy konania v sume 475,95 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatpäť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Drgonca, DrSc., Klincová 37/B, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská konsolidačná, a. s., Cintorínska 21, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Drgoncom, DrSc., Klincová 37/B, Bratislava, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 16/2010 a jeho uznesením z 8. marca 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka si žalobou uplatnila právo na peňažné plnenie z úverovej zmluvy. O žalobe rozhodol Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom zo 7. februára 2006 tak, že jej vyhovel. Tento rozsudok potvrdil Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo 16. novembra 2006. Na podnet právneho zástupcu žalovaného podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie, na základe ktorého najvyšší súd rozsudkom z 13. decembra 2007 zrušil rozsudok krajského súdu a okresného súdu a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. V novom konaní okresný súd rozhodol rozsudkom

č. k. 10 Cb 238/2002-365 z 18. júla 2008 tak, že žalobu zamietol. Krajský súd tento rozsudok potvrdil rozsudkom č. k. 3 Cob 280/2008-440 zo 16. decembra 2009. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011, ktorým dovolanie odmietol.

Sťažovateľka namieta, že postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a uznesením z 8. marca 2011 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to z tých dôvodov, že

„Najvyšší súd... v nesúlade s § 157 ods. 2 OSP neuviedol, ako vec právne posúdil, keď neodôvodnil svoj záver o tom, že tvrdenia dovolateľa o tom, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, nie sú opodstatnené;...

... odopretie práva na dovolanie nebolo v súlade so zákonom [§ 237 písm. f) OSP], a preto je právny názor odvolacieho súdu vyjadrený v napadnutom uznesení výsledkom svojvoľného a nijako neodôvodneného výkladu úpravy § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“

V súvislosti s odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu z 8. marca 2011 sťažovateľka ďalej uvádza:

„V okolnostiach prípadu sťažovateľ podal dovolanie preto, lebo pre nesprávny právny názor odvolacieho súdu ohľadne podstatnej skutočnosti, dôležitej pre posúdenie veci, bol ako žalobca vylúčený z realizácie svojich procesných práv, odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že vyhodnotil nárok žalobcu uplatnený v tomto konaní ako nedôvodný z iných dôvodov, ako prvostupňový a odvolací súd v pôvodnom konaní, dovolací súd v konaní o mimoriadnom dovolaní a prvostupňový súd v konaní po zrušení rozhodnutia...

Citované odôvodnenie nemá kvalitu potrebnú na naplnenie sťažovateľovho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ani na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Odôvodnenie nedáva jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov sťažovateľa. Najvyšší súd SR v odôvodnení uznesenia 1 Obdo 16/2010 zo dňa 8. 3. 2011 neodôvodnil svoj právny záver o tom, že tvrdenia dovolateľa o odňatí

mu možnosti konať pred súdom nie sú opodstatnené a absolútne sa nevysporiadal s argumentmi, ktoré sťažovateľ uviedol na odôvodnenie opodstatnenosti podaného dovolania. Povinnosťou všeobecného, v okolnostiach prípadu najvyššieho, súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej, aj právnej stránky rozhodnutia. Najvyšší súd SR sa ustanoveniami § 157 ods. 2 OSP neriadil.“

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnutím dovolania sťažovateľka uvádza:

„Sťažovateľovi bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP, nakoľko odvolací súd vyhodnotil jeho nárok uplatnený v tomto konaní ako neodôvodnený z iných dôvodov ako prvostupňový a odvolací súd v pôvodnom konaní, dovolací súd v konaní o mimoriadnom dovolaní a prvostupňový súd v konaní po zrušení rozhodnutia.“

Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje na rozsudok okresného súdu zo 7. februára 2006 a na rozsudok krajského súdu zo 16. novembra 2006 a uvádza právne dôvody, na základe ktorých tieto všeobecné súdy rozhodli o jej žalobe. V tejto súvislosti tiež poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu z 13. decembra 2007, ktorým predmetné rozsudky najvyšší súd zrušil. Sťažovateľka sa odvoláva na právny názor, ktorý najvyšší súd vyslovil vo svojom rozsudku, pričom uvádza, že najvyšší súd nespochybnil dokazovanie „*vykonané pred súdom prvého stupňa a odvolacím súdom, ktoré sa týkalo preukázania platného postúpenia pohľadávky na K... ako aj vyhodnotenia prejavu dlžníka (právneho predchodcu žalovaného), ktorým bola žiadosť o prevzatie pohľadávky z úveru na T. z 22. 2. 1991 ako uznania záväzku podľa ustanovenia § 132 Hospodárskeho zákonníka*“ s tým, že najvyšší súd zároveň uviedol, že „*veriteľ sa mohol úspešne domáhať zaplatenia úveru poskytnutého právnomu predchodcovi žalovaného úverovou zmluvou č. 79/90 a to v rozsahu, v akom na seba žalovaný prevzal povinnosť splniť záväzok z tejto úverovej zmluvy*“.

Sťažovateľka následne poukazuje na rozsudok okresného súdu z 18. júla 2008, ktorým zamietol jej žalobu z dôvodu premlčania nároku. Poukazuje na odôvodnenie tohto rozsudku, uvádzajúc, že okresný súd „rešpektujúc právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený v rozsudku č. k. 6 M Obdo 4/2007-308 dospel k záveru, že pri posúdení vzájomnej súvislosti úverovej zmluvy č. 12/90 a 79/90 nejde o nováciu záväzku, ale ide o dve samostatné úverové zmluvy. Vzhľadom na tú skutočnosť, že žalobca navrhol zmenu žaloby dňa 16. 5. 2008 a posledný identifikovateľný uznávací prejav zo strany žalovaného bol urobený listom zo dňa 15. 10. 1992, súd v súlade s § 407 ods. 1 Obch. zákonníka dospel k záveru, že nárok žalobcu je premlčaný dňom 15. 10. 1996.“.

V tejto súvislosti sťažovateľka argumentuje tým, že „Prvostupňový súd sa v odôvodnení nezaoberal uznávacím prejavom dlžníka, ktorým bola žiadosť o prevzatie úveru na T. z 22. 2. 1991, a to ani napriek skutočnosti, že posúdenie predmetnej žiadosti ako uznávacieho prejavu a podstatnej skutočnosti z hľadiska plynutia novej premlčacej doby bolo rozhodujúce pre vydanie rozhodnutia vo veci, pričom prvostupňový súd v pôvodnom konaní, odvolací súd a dovolací súd predmetný prejav dlžníka zhodne vyhodnotili ako uznanie záväzku spojené s plynutím novej premlčacej doby v súlade s ustanovením § 132 v spojení s ustanovením § 131b ods. 6 Hospodárskeho zákonníka.“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka poukazuje na rozsudok krajského súdu ako odvolacieho súdu zo 16. decembra 2009, ktorým tento potvrdil rozsudok okresného súdu. V súvislosti s týmto rozsudkom krajského súdu sťažovateľka uvádza:

«Podľa odôvodnenia tohto rozsudku odvolací súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu z nasledujúcich dôvodov:

a) „žiadosť o prevzatie z úveru na T.“ nie je uznaním dlhu, pretože právny predchodca žalobcu žiadal K..., aby prevzala od V... jeho úver, ale K... podľa výpisu z obchodného registra vznikla až 25. 2. 1991, teda až po žiadosti o prevzatie pohľadávky. Voči právne nejestvujúcej organizácii nemohol byť platne urobený právny úkon,

b) žiadosť spolu s potvrdením o prevzatí pohľadávky z úveru na T. z 6. 8. 1991, delimitácia úveru z K... z 15. 10. 1992, zmluva o postúpení pohľadávok a prevzatí záväzkov

medzi K... a K... z 8. 2. 1993 je pre posúdenie platnosti postúpenia irelevantná, pretože všetky sa týkajú úveru na T., t. j. zmluvy 12/90. Ani v jednom doklade medzi pôvodným a novým veriteľom nie je uvedené, že medzi nimi sa postupujú práva zo zmluvy č. 79/90.

c) právna zmätočnosť žiadosti o prevzatie pohľadávky, ktorú dlžník adresoval v tom čase právne nejestvujúcej K... V tejto žiadosti, ako je uvedené, žiada prevzatie pohľadávky z úverov na T. Bez ohľadu na to, že zmluva na úver T. v tom čase už nejestvovala (zanikla 28. 10. 1990), žiadosť dlžníka o to, aby nový veriteľ prevzal pohľadávku od nového veriteľa, nie je postúpením pohľadávky. Ustanovenie § 128 Hospodárskeho zákonníka pri postúpení práv vyžaduje pre jeho platnosť dohodu medzi pôvodne oprávnenou organizáciou (veriteľom) a novým veriteľom, ku ktorej však nedošlo. Predpokladom postúpenia práv je, že cedovaná pohľadávka v čase postúpenia existuje, čo v danej veci nebolo tiež splnené, pretože úver na T. už 22. 2. 1991 nejestvoval.

d) nárok žalobcu je premlčaný, pretože splatnosť úveru bola dohodnutá do 30. 6. 1991, teda žalobca svoj nárok mohol prvý raz uplatniť dňa 1. 7. 1991, preto lehota skončila v súlade s ustanovením § 385 ods. 2 Hosp. zákonníka 1. 7. 1994. Prevzatie pohľadávky z úveru na T. odvolací súd z dôvodov uvedených vyššie nepovažuje za platné uznanie dlhu.

Z uvedeného vyplýva, že v konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu odvolacieho súdu (Krajského súdu v Bratislave) zo dňa 16. 12. 2009, prvostupňový, odvolací súd v pôvodnom konaní ani dovolací súd pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní a prvostupňový súd v konaní po zrušení rozhodnutia nespochybnili platnosť postúpenia pohľadávky na hmotno-právneho predchodcu Slovenskej konsolidačnej, a. s. K... Postúpenie pohľadávky na K... vyhodnotil ako neplatné až odvolací súd...

Krajsky súd v Bratislave ako súd odvolací v rozsudku sp. zn. 3 Cob/280/2008-440 zo dňa 16. 12. 2009 zaujal nesprávny právny názor ohľadne podstatných skutočností dôležitých pre posúdenie veci a týmto sťažovateľa vylúčil z realizácie procesných práv.

Týmto nesprávnym postupom odvolacieho súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.»

Sťažovateľka následne vo svojej sťažnosti uvádza právnu argumentáciu, ktorou spochybňuje relevantnosť právnych záverov, na základe ktorých rozhodol krajský súd ako odvolací súd a ktoré zároveň tvorili základ jej dovolania.

Čo sa týka uznesenia z 8. marca 2011, ktorým najvyšší súd odmietol jej dovolanie, uvádza:

„Podľa názoru sťažovateľa mal Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmať dovolanie sťažovateľa, ako aj napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. 12. 2009, sp. zn. 3 Cob/280/2008-440), pretože boli splnené všetky predpoklady na taký postup ustanovené v §-e 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Právny záver Najvyššieho súdu SR, vyjadrený v uznesení č. k. 1 Obdo 16/2010 o neopodstatnenosti tvrdenia sťažovateľa o odňatí jeho možnosti konať pred súdom, je popretím účelu a podstaty práva na spravodlivý proces, pretože v tomto prípade boli splnené všetky predpoklady na podanie dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, a preto je právny záver dovolacieho súdu vyjadrený v napadnutom uznesení, výsledkom svojvoľného a nijak neodôvodneného výkladu § 237 písm. f) OSP. Výklad ustanovenia § 237 písm. f) OSP vykonaný dovolacím súdom v napadnutom uznesení je nerešpektovaním práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ktorá je sťažovateľovi priznaná v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky súběžne s porušením ľudského práva na spravodlivý proces.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské právo na spravodlivý proces priznané čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní 1 Obdo 16/2010 porušené bolo.

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I Obdo 16/2010 zo dňa 8. marca 2011 sa ruší. Vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314 euro a 16 centov, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Jánovi Drgoncovi, DrSc. do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu... na jeho účet.“*

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť uznesením č. k. IV. ÚS 138/2012-20 z 8. marca 2012 na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 20. marca 2012 predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predseda najvyššieho súdu sa vyjadril k sťažnosti vo svojom stanovisku zo 17. apríla 2012 doručenom ústavnému súdu 24. apríla 2012 (sp. zn. KP 4/2012-19, Nobs 44/2012). Okrem iného v ňom uviedol, že voči predsedníčke senátu JUDr. Ľudmile Gajdošíkovej, ako aj voči sudcom Ladislavovi Oroszovi a Jánovi Lubymu vznáša námietku predpojatosti s tým, že „*po rozhodnutí o tejto námietke predpojatosti zašlem vyjadrenie k sťažnosti spolu so stanoviskom k vhodnosti ústneho pojednávania a zberný spis I Obdo V/16/2010*“.

Ústavný súd (prvý senát) prerokoval podanie predsedu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu označené ako „*Námietka predpojatosti voči sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky a rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 243/2012-12 zo 16. mája 2012, že sudcovia ústavného súdu Ľudmila Gajdošíková, Ladislav Orosz a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 138/2012*“.

Ústavný súd opätovne požiadal o vyjadrenie k prijatej sťažnosti prípisom predsedovi najvyššieho súdu 30. mája 2012 a 25. júna 2012.

Predseda najvyššieho súdu sa vyjadril k sťažnosti prípisom zo 7. augusta 2012 (doručeným ústavnému súdu 17. augusta 2012), v ktorom okrem iného uviedol:

„Predmetom dovolacieho konania na najvyššom súde bolo rozhodovanie o dovolaní sťažovateľky v procesnom postavení žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob/280/2008-440 zo 16. decembra 2008, ktorým Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, rozsudok Okresného súdu Bratislava IV č. k. 10 Cb/238/2002-365 z 18. júla 2008 v napadnutej časti výroku vo veci samej potvrdil podľa § 219 ods. 1 OSP, v časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému 76.729,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám právneho zástupcu žalovaného; a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že k ich náhrade zaviazal neúspešného žalobcu sumou 7.922,97 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám právneho zástupcu žalovaného.

Najvyšší súd, ako súd dovolací, sťažnosťou napadnutým uznesením z 8. marca 2011, sp. zn. 1 Obdo/16/2010, dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) OSP.

V súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľka namietla jeho nedostatočné odôvodnenie tvrdiac, že najvyšší súd sa ustanovením vôbec neriadil, neuviedol, ako vec právne posúdil. Dôvodila tiež tým, že dovolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľky, ktorou zdôvodnila opodstatnenosť podaného dovolania. Vyhodnotila právny názor dovolacieho súdu vyjadrený v napadnutom uznesení za výsledok svojvoľného a nijako neodôvodneného výkladu úpravy § 237 písm. f) OSP.

Z dôvodu, že najvyšší súd tohto času s vecou súvisiaci základný súdny spis nemá k dispozícii, mohol vychádzať len z obsahu svojho rozhodnutia, ktoré sťažovateľka nemietla.

... Na margo námietok sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia dovolacieho súdu, ako aj námietok týkajúcich sa nedostatočného vysporiadania sa dovolacieho súdu s argumentáciou sťažovateľky, najvyšší súd uvádza, že jedným z princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorého

štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 OSP. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Nemožno však považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces stav, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníkov konania a ich návrhom nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov.

Podľa znenia § 157 ods. 2 OSP v nadväznosti na § 167 ods. 2 OSP, súd v odôvodnení rozsudku, resp. uznesenia, uvedie podstatný obsah prednesov, stručne a výstižne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípade dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Ustanovenie § 157 ods. 2 OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP sa v plnej miere uplatňuje v nadväznosti na ustanovenie § 243c OSP aj v dovolacom konaní s tým, že úlohou dovolacieho súdu nie je v odôvodnení svojho rozhodnutia odpovedať na každú námietku alebo argument vznesený v dovolaní, ale len na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o dovolaní, čo sa v danom prípade aj stalo.

Najvyšší súd je presvedčený, že dovolací súd sa v sťažnosťou napadnutom uznesení adekvátne zaoberal všetkými podstatnými skutočnosťami a preskúmateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal, tak, ako to vyplýva z odôvodnenia vytýkaného rozhodnutia. Odôvodnenie uznesenia dovolacieho súdu spĺňa kritériá ústavnej akceptovateľnosti zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP v nadväznosti na § 243c OSP, a tohto sa súd naďalej pridrižiava majúci na zreteli, že inštitút odôvodnenia súdneho rozhodnutia je jednou z podstatných záruk výkonu súdnej moci, súčasne, že výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Odôvodnenie sťažnosťou napadnutého uznesenia dovolacieho súdu poskytuje

dostatočný základ pre jeho výrokovú časť, čím splna požiadavky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa názoru najvyššieho súdu, sťažovateľka svojimi tvrdeniami sleduje iba dosiahnutie zmeny súdneho konania v časti, v ktorej skončilo nepriaznivým výsledkom pre ňu. Táto okolnosť však sama osebe nemôže byť právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti najvyšší súd zastáva názor, že medzi napadnutým uznesením dovolacieho súdu a namietaným porušením základných práv zaručených ústavou a dohovorom, neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, najvyšší súd má za to, že uznesením najvyššieho súdu z 8. marca 2011, sp. zn. I Obdo/16/2010, k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv nedošlo.“

Predseda najvyššieho súdu vo svojom stanovisku súhlasil s upustením od verejného pojednávania.

Ústavný súd ďalej vyzval 20. augusta 2012 sťažovateľku, aby sa vyjadrila k stanovisku najvyššieho súdu zo 7. augusta 2012. Sťažovateľka vo vyjadrení k stanovisku najvyššieho súdu z 3. septembra 2012 (doručenom ústavnému súdu 6. septembra 2012) okrem iného uviedla:

«1. Najvyšší súd SR predložil k sťažnosti zdanlivo rozsiahle vyjadrenie, ktoré zabralo štyri strany formátu A 4. Podstatu vyjadrenia možno zhrnúť parafrázou: Sudcovia najvyššieho súdu vedia, čo majú dodržať. Podružné je, či to dodržali. Vyjadrenie je všeobecné, na úrovni učebnicových poznatkov o obsahu základného práva na súdnu ochranu, resp. ľudského práva na spravodlivý proces z hľadiska právnych okolností, ktoré každý súd v odôvodnení svojho rozhodnutia musí spracovať. Najvyšší súd SR nedal odpoveď, na podstatu sporu – sám nevymedzil otázky, ktoré pokladal za otázky zásadného významu v okolnostiach prípadu, ani sa nezameral na kvalitu svojho odôvodnenia relevantných otázok. Hoci Najvyšší súd SR rezolútne poprel možnosť, že porušil

sťažovateľom namietnuté základné právo, ide o abstraktné tvrdenie bez spojitosti s okolnosťami prípadu.

2. Sťažovateľ podal sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy SR z dvoch samostatných a rovnocenných dôvodov, z ktorých každý sám osebe je spôsobilý priviesť k rozhodnutiu o porušení základného, resp. ľudského práva sťažovateľa Najvyšším súdom SR.

3. Sťažovateľ namietol, že:

1. Najvyšší súd SR porušil § 157 ods. 2 OSP tak, že neuviedol, ako vec právne posúdil, lebo neodôvodnil svoj záver, podľa ktorého tvrdenia dovolateľa o tom, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, nie sú opodstatnené.

2. Najvyšší súd SR odoprel sťažovateľovi právo na dovolanie v nesúlade s § 237 písm. f) OSP, a preto právny názor vyjadrený dovolacím súdom v napadnutom uznesení Najvyššieho súdu SR je výsledkom svojvoľného a nijako neodôvodneného výkladu úpravy § 237 písm. f) OSP.

3. Najvyšší súd SR sa nevyjadril k týmto dvom dôvodom pre podanie ústavnej sťažnosti. Namiesto toho sa obmedzil na všeobecné tvrdenia: „Ustanovenie §157 ods. 2 OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP sa v plnej miere uplatňuje v nadväznosti na ustanovenie § 243c OSP aj v dovolacom konaní s tým, že úlohou dovolacieho súdu nie je v odôvodnení svojho rozhodnutia odpovedať na každú námietku alebo argument vznesený v dovolaní, ale len na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o dovolaní, čo sa v danom prípade aj stalo.“ (Vyjadrenie, s. 3)

4. Najvyšší súd SR tento všeobecne známy poznatok nepremietol do okolností prípadu. Neuviedol, z akého dôvodu nie je opodstatnené sťažovateľovo tvrdenie, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

5. Najvyšší súd SR napriek tomu uviedol: „Najvyšší súd je presvedčený, že dovolací súd sa v sťažnosťou napadnutom uznesení adekvátne zaoberal všetkými podstatnými skutočnosťami a preskúmateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal, tak, ako to vyplýva z odôvodnenia vytýkaného rozhodnutia.“ (Vyjadrenie s. 3)

7. Najvyšší súd SR touto časťou vyjadrenia sťažovateľom jednoznačne vymedzený predmet konania o namietnutom porušení svojho základného, resp. ľudského práva premenil na uzavretý (bludný) kruh, v ktorom sa má stratiť konkrétne označenie porušenia sťažovateľovho práva a namiesto toho sa má dať nekonkrétna odpoveď na druhú námietku

nekonkrétnou odpoveďou na sťažovateľovu prvú námietku. Podstatou tohto postoja je absurdizácia ochrany ústavnosti, pre ktorú nie je významné, ako to bolo v namietnutom prípade, keď všeobecné riešenie, je dobré“.

8. Ústavný súd SR v predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vymedzil svoju právomoc voči všeobecným súdom pri ochrane základných práv a slobôd. Podľa podstatných právnych názorov Ústavného súdu SR:

„Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05)“ (III. ÚS 341/07. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2008, s. 572)

„Postup všeobecného súdu, ktorý aplikuje určité ustanovenie zákona bez relevantných dôvodov v rozpore s konštantnou rozhodovacou praxou, treba považovať za postup arbitrárny. Takýto postup je zároveň aj zásahom do princípu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy.“ (I. ÚS 335/06. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2007, s. 383 - 384)

9. Ku konštantnej rozhodovacej praxi v dovolacom konaní patrí aj ustálená judikatúra Najvyššieho súdu SR.

10. Podľa jedného z relevantných právnych názorov Najvyššieho súdu SR: „V zmysle ustanovenia § 237 OSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných pod písm. a) až g) tohto ustanovenia. Prípustnosť dovolania nie je však daná už tým, že dovolateľ takúto vadu konania tvrdí, ale až zistením, že konanie je takouto vadou skutočne postihnuté.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 16/01. Zo súdnej praxe, 2001, č. 3, s. 56)

11. Podľa iného z relevantných právnych názorov Najvyššieho súdu SR:

„O naplnenie dovolacieho dôvodu, spočívajúceho v odňatí možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP pôjde vždy v prípadoch, keď súd neumožnil účastníkovi vykonať v priebehu konania práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom, a to najmä právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované

dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci;... všade ide o prípady, keď účastníkovi konania bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom, spočívajúca v práve právne a skutkovo argumentovať prejednávajúcu vec.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR 5 Cdo 88/99. Zo súdnej praxe, 2000, č. 5, s. 103)

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 27. mája 2011 podrobne (s. 7 až 14) vysvetlil dôvody, pre ktoré v okolnostiach jeho prípadu Najvyšší súd SR bez právneho dôvodu, svojvoľne interpretoval § 237 písm. f) OSP, a tak porušil základné, resp. ľudské právo sťažovateľa. Sťažovateľ pokladá za nadbytočné a neprimerané svoju argumentáciu opakovať. Sťažovateľ túto argumentáciu dopĺňa o upozornenie, že jeho odôvodnenie uvedené na s. 7 až 14 ústavnej sťažnosti splnilo požiadavky ustanovené judikatúrou Najvyššieho súdu SR pre uplatnenie práva na dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP.

13. Sťažovateľ ďalej pokladá za právne podstatné pripomenúť, že Najvyšší súd SR sa vo svojom Vyjadrení nevyjadril k ničomu, čo sťažovateľ uviedol na s. 7 až 14 svojej sťažnosti. Sťažovateľ toto mlčanie Najvyššieho súdu SR označuje za dôkaz, že najvyššiemu súdu v okolnostiach jeho prípadu chýbajú vecné, právne opodstatnené argumenty.

14. Sťažovateľ podal odvolanie k odvolaciemu súdu z niekoľkých právnych dôvodov. Odvolací súd sa riadne nevysporiadal ani s jedným z týchto dôvodov. Rozsudok súdu prvého stupňa posúdil iba formálne. Dovolací súd túto okolnosť prehliadol, v dovolacom konaní vybavil vec rovnakým spôsobom. Tiež iba formálne.»

Sťažovateľka svoje vyjadrenie doplnila podaním z 23. septembra 2012 (doručeným ústavnému súdu 25. septembra 2012), v ktorom uviedla:

«S prihliadnutím na okolnosť, že sťažovateľ nepokladá ústavným súdom určenú lehotu na vyjadrenie za optimálnu, svoje vyjadrenie z 3. septembra 2012 zhrňa takto:

15. Ústavný súd SR v predchádzajúcej rozhodovacej činnosti uviedol, že: „Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky

právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j., s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.“ (IV. ÚS 115/03).

16. *Ústavne relevantnou chybou nie je iba úplná absencia odôvodnenia. „Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada správne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“ (III. ÚS 402/2008).*

17. *Ústavný súd SR vo viacerých rozhodnutiach bližšie konkretizoval, čo znamená vyrovnať sa s argumentmi: „V prípade argumentácie navrhovateľa obsiahnutej v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 247 a nasl. OSP), spochybňujúcej správnosť právnych záverov napadnutého rozhodnutia, je nevyhnutné, aby s jeho myšlienkovými konštrukciami, na ktorých je táto argumentácia založená sa všeobecný súd v odôvodnení rozhodnutia v potrebnom rozsahu zaoberal a vypořiadal sa s nimi a nadväzne na to sa s nimi buď stotožnil alebo ich vyvrátil, resp. spochybnil. Iba takýto prístup môže zodpovedať kritériám riadneho odôvodnenia rozhodnutia ako jedného zo základných atribútov spravodlivého procesu.“ (IV. ÚS 296/09)*

18. *„Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).“ (II. ÚS 200/09). „Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.“ (II. ÚS 410/06)*

19. *Všeobecné súdy majú niekedy ťažkosti určiť, ktoré argumenty majú význam pre rozhodnutie sporu, a preto sa s nimi musia vyrovnávať. Niekedy sa súdy uspokojia so všeobecným konštatovaním, že argumenty predložené účastníkom konania nemajú význam pre rozhodnutie vo veci a bez toho, aby toto tvrdenie podrobnejšie vysvetlili s označeným argumentom účastníka konania viac nezaoberajú. Ústavný súd SR túto prax odmietol: „Pokiaľ najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku neuviedol, z akých dôvodov*

považoval argumentáciu sťažovateľky „za skutkovo i právne bezvýznamnú“, postupoval nedôsledne a porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu.“ (III. ÚS 153/07)

20. Právne názory ústavného súdu vyslovené v jeho predchádzajúcej rozhodovacej činnosti s relevanciou pre sťažnosť IV. ÚS 138/2012 možno zhrnúť takto:

„Vyrovnať sa“ s argumentom účastníka konania znamená uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybníť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný v okolnostiach prípadu.

Argumenty súdy uvedené pre odmietnutie argumentov účastníka konania musia byť

- jasné,

- zrozumiteľné,

- dostatočne konkrétne,

aby naozaj vyvracali alebo spochybňovali argumenty účastníka konania.

Za arbitrárne zaobranie sa argumentmi možno označiť všeobecné konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné, ak súd vôbec nevysvetlí alebo iba nedostatočne vysvetlí, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia účastníka konania, tým dôkladnejšia musí byť aj argumentácia súdu, ktorou súd predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia.

21. Najvyšší súd SR vo svojom vyjadrení ani v náznaku neuviedol, z čoho vyvodzuje, že postup, ktorý uplatnil v konaní ktoré sa stalo príčinou pre podanie sťažnosti vo veci IV. ÚS 138/2012-43, splnil požiadavky predpísané Ústavou SR na ochranu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1.

22. Sťažovateľ označuje vyjadrenie k argumentácii Najvyššieho súdu SR vo veci IV. ÚS 138/2012 zo dňa 3. 9. 2012 v spojení s vyjadrením z 23. 9. 2012 za ďalší úkon právnej pomoci pozostávajúci z oboznámenia sa s vyjadrením najvyššieho súdu, vyhľadávania judikatúry Najvyššieho súdu SR k dovolaciemu konaniu, vyhľadávania rozhodnutí ústavného súdu k podmienkam ochrany zaručenej čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v súvislosti s vyjadrením najvyššieho súdu a z následného písomného vypracovania vyjadrenia sťažovateľa.

23. Právny zástupca sťažovateľa vykonal tento úkon právnej pomoci v kalendárnom roku 2012 podľa sadzieb platných pre rok 2012. Za jeden úkon vykonaný v roku 2012 prislúcha advokátovi odmena 127,16 euro. Spolu s režijným paušálom 7,63 euro tvorí náhrada trov právnej služby advokátom sumu 134,79 euro vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. Advokát je platiteľom dane z pridanej hodnoty, čo už preukázal ústavnému súdu kópiou osvedčenia založenou do spisu IV. ÚS 138/2012. Po zvýšení odmeny za jeden úkon právnej pomoci o 20 % DPH odmena za tretí úkon právnej pomoci je 161 euro a 75 centov.

24. Sťažovateľ uplatňuje právo na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní IV. ÚS 138/2012 za tri úkony právnej pomoci v úhrnnej výške 475 euro a 95 centov (314,16 + 161,75).»

Sťažovateľka ďalej súhlasila s upustením od verejného pojednávania, vyjadrujúc názor, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd v nadväznosti na to využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd považoval za potrebné v súvislosti s konaním o sťažnosti sťažovateľky uviesť nasledovné:

Predseda najvyššieho súdu Š. H. podal 22. februára 2013 proti sudcovi IV. senátu ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi trestné oznámenie a zároveň v televíznych reláciách televízie TA3 odvysielaných 21. februára 2013 a 11. marca 2013 formuloval proti nemu osobné invektívy. Sudca IV. senátu ústavného súdu Ladislav Orosz v tejto súvislosti (aj keď sa zo subjektívneho hľadiska necítil byť predpojatý) listom z 28. marca 2013 (ďalej len „oznámenie“) oznámil tieto skutočnosti v zmysle § 27 ods. 2 zákona o ústavnom súde predsedníčke ústavného súdu a zároveň ju požiadal, aby zabezpečila postup podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde, t. j. aby predložila jeho oznámenie obsahujúce skutočnosti, ktoré by mohli zakladať jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci sťažovateľky,

na rozhodnutie senátu ústavného súdu, ktorý je o ňom príslušný rozhodnúť v súlade s platným rozvrhom práce ústavného súdu.

O oznámení sudcu ústavného súdu Ladislava Orosza rozhodol I. senát ústavného súdu uznesením č. k. I. ÚS 367/2013-8 z 5. júna 2013 tak, že sudcu IV. senátu ústavného súdu Ladislava Orosza z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sťažovateľky nevyhlásil. Označené uznesenie bolo sudcovi IV. senátu ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi doručené 21. júna 2013. Z uvedeného dôvodu IV. senát ústavného súdu v období od 28. marca 2013 do 21. júna 2013 nemohol vo veci sťažovateľky konať a rozhodovať.

Sudkyňa Ľudmila Gajdošíková listom z 28. augusta 2013 a sudca Ján Luby listom z 27. augusta 2013 v zmysle § 27 ods. 2 zákona o ústavnom súde predsedníčke ústavného súdu oznámili, že okrem iných aj vo veci sťažovateľky sú členmi senátu IV. ÚS ako sudcovia spravodajcovia alebo sudcovia. Napriek tomu, že sa necítili byť v uvedených veciach predpojatí pri výkone funkcie sudcu a obsah vyjadrení Š. H. nijakým spôsobom neovplyvnil ich spôsobilosť rozhodovať v uvedených veciach nestranné a objektívne, vzhľadom na (i) podané trestné oznámenie Š. H. (predsedu najvyššieho súdu) proti ich osobe, ako aj (ii) Š. H. počas tlačovej besedy uskutočnenej 20. augusta 2013 prezentované hrubé urážky a podozrenia z ich korupčného správania, v ktorých pokračoval na tlačovej besede v televízii TA3 konanej 23. augusta 2013, a tiež (iii) opakované vyhlásenia Š. H. o nadržíavaní sťažovateľke a o korupčnom správaní celého senátu ústavného súdu IV. ÚS vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 459/2012 predložili vec predsedníčke ústavného súdu na zabezpečenie postupu podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

O oznámení sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej rozhodol ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 592/2013-10 z 2. októbra 2013 tak, že sudkyňu IV. senátu ústavného súdu Ľudmilu Gajdošíkovú z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sťažovateľky nevyhlásil.

O oznámení sudcu Jána Lubyho rozhodol ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 698/2013-16 z 20. novembra 2013 tak, že sudcu IV. senátu ústavného súdu Jána Lubyho z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sťažovateľky nevyhlásil.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nemohol IV. senát ústavného súdu v danej veci konať do času, kým o týchto otázkach nerozhodol príslušný senát ústavného súdu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím... boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie...

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011. Napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Cob 280/2008-440 zo 16. decembra 2009, ktorým tento súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 10 Cb 238/2002-365 z 18. júla 2008 v napadnutej časti výroku vo veci samej a zmenil ho v časti výroku o náhrade trov konania, ako neprípustné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (pozri napr. II. ÚS 63/06).

V súvislosti s posudzovaním sťažnosti sťažovateľky ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by

sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a aplikáciu procesnoprávných predpisov (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), ktoré upravujú podmienky konania.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neodmysliteľnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

Kľúčové námietky sťažovateľky spočívajú v tom, že podľa nej najvyšší súd

- postupoval v rozpore s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keď neuviedol, ako vec právne posúdil, ani svoj záver o tom, že jej námietky o odňatí jej možnosti konať pred súdom nie sú opodstatnené, a nevyrovnal sa ani s jej argumentmi, ktoré uviedla v odôvodnení ňou podaného dovolania;

- jej odoprel právo na dovolanie, keď ho odmietol so záverom, že nebol splnený dôvod podľa § 237 písm. f) OSP, pričom tento svoj záver nijako neodôvodnil.

Sťažovateľka prípustnosť svojho dovolania odvodzovala z § 237 písm. f) OSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi

konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a odôvodnila ho tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP.

Najvyšší súd po preskúmaní postupu odvolacieho súdu na rozdiel od sťažovateľky dospel k záveru, že dovolanie v zmysle § 237 písm. f) OSP nie je prípustné.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011

a) k absencii dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) OSP uviedol:

„Dovolateľ tvrdí, že pre nesprávny právny názor odvolacieho súdu ohľadne podstatnej skutočnosti, dôležitej pre posúdenie veci, bol žalobca vylúčený z realizácie procesných práv, že mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom tým, že vyhodnotil nárok žalobcu uplatnený v tomto konaní ako nedôvodný z iných dôvodov, ako prvostupňový a odvolací súd v pôvodnom konaní, dovolací súd v konaní o mimoriadnom dovolaní a prvostupňový súd v konaní po zrušení rozhodnutia.

Dovolací súd po preskúmaní postupu odvolacieho súdu zo zreteľa dovolateľovho tvrdenia, že mu tento súd svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom uzavrel, že toto tvrdenie nie je opodstatnené.“ s týmto stručným záverom: *„Zo spisového materiálu je zrejmé, že odvolací súd neodňal žalobcovi svojím postupom možnosť konať pred súdom.“;*

b) k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom uviedol:

„Dovolací súd preskúmal tiež prípadnú prípustnosť dovolania, že odvolací súd nezachoval postup podľa § 213 ods. 2 O. s. p.

Z porovnania odôvodnenia rozsudku súdu 1. stupňa a odvolacieho súdu je totiž zrejmé, že odvolací súd oprel svoje, výrok súdu 1. stupňa vo veci samej, potvrdzujúce rozhodnutie o aplikáciu ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodnutí nebolo použité. Súd 1. stupňa posúdil danosť uznania a premlčania uplatneného nároku podľa ustanovenia Obchodného zákonníka, odvolací súd podľa Hospodárskeho zákonníka.

Vznikla teda situácia upravená ust. § 213 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré

pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.“. V tejto súvislosti konštatoval, že „Podľa obsahu spisu odvolací súd tento postup nedodržel.“.

Tento postup odvolacieho súdu vysvetlil („zhodnotil“) nasledovným spôsobom: „To značí, že konajúci súd usúdil, že nie sú splnené obidve podmienky ust. 213 ods. 2 O. s. p., ktoré ukladajú odvolaciemu súdu povinnosť vyzvať účastníkov, aby sa k možnosti jeho použitia vyjadrili. Ide predovšetkým o náležitosť, že odvolací súd sa musí domnievať, že nárok, ktorý je predmetom konania, treba posúdiť podľa iného zákona alebo síce podľa toho istého zákona, ale ustanovenia iného paragrafu a súčasne musí byť splnená aj druhá podmienka ustanovená cit. ustanovením, a to, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce. Len za splnenia obidvoch týchto podmienok je odvolací súd povinný vyzvať účastníkov konania, aby sa k nožnej aplikácii tohto iného zákonného ustanovenia vyjadrili a len za existencie splnenia obidvoch týchto podmienok by bolo možné porušenie cit. ustanovenia § 213 ods. 2 O. s. p. kvalifikovať ako odňatie účastníkovi možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) O. s. p.“ V súvislosti s „odobrením“ postupu krajského súdu sa najvyšší súd obmedzil na všeobecné informácie bez toho, aby ich aplikoval na danú vec.

K vadám podľa § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP, na ktoré sťažovateľka v dovolaní poukázala, sa najvyšší súd vôbec nevyjadril.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa v ňom bez bližšej konkretizácie (ako to vyžaduje predovšetkým § 157 ods. 2 OSP) obmedzil v súvislosti s námietkou sťažovateľky o jej vylúčení z realizácie jej procesných práv len na záver, že jej tvrdenie o tom, že jej odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom, nie je opodstatnené. K tomu navyše dodal, že „zo spisového materiálu (to) je zrejmé...“.

Najvyšší súd nereagoval ani na námietku sťažovateľky, že odvolací súd vyhodnotil jej nárok (platnosť postúpenia pohľadávky) uplatnený v konaní ako neodôvodnený (neplatný), a teda zásadne inak ako všetky ostatné súdy, ktoré sa v pôvodnom konaní, ako aj v konaní po zrušení rozhodnutia na základe rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní vecou sťažovateľky zaoberali a konali v nej, čo vyžadovalo, aby najvyšší súd posúdil, či v danom prípade mal odvolací súd postupovať podľa § 213 ods. 2 OSP. Najvyšší súd v odôvodnení síce uviedol, že podľa § 213 ods. 2 OSP „*Ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili*“, avšak okrem tohto všeobecného konštatovania nezaujal vlastné stanovisko (právny názor) aplikácie uvedeného ustanovenia na prerokúvanú vec.

Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť jeho ústavnoprávnu udržateľnosť a akceptovateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s kľúčovými právnymi otázkami, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu však napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uvedené požiadavky nespĺňajú.

Tým, že sa najvyšší súd obmedzil len na strohé konštatovanie záverov k aplikácii § 237 písm. f) OSP a na vysvetlenie postupu odvolacieho súdu bez toho, aby naň vyjadril svoj právny názor v kontexte namietaného porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd hodnotí odôvodnenie napadnutého uznesenia ako formalistické a arbitrárne a z tohto dôvodu nezodpovedajúce ústavným požiadavkám na kvalitu súdneho rozhodnutia a nenapĺňajúce

garancie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 16/2010 z 8. marca 2011 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde najvyššiemu súdu na nové prerokovanie (bod 2 výroku nálezu). Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný

opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

V danom prípade bude preto povinnosťou najvyššieho súdu s prihliadnutím na závery uvedené v časti II tohto nálezu ústavne akceptovateľným spôsobom sa vyrovnáť s otázkou časového okamihu zmeny skutkových okolností v posudzovanej veci, a tým aj s otázkou aplikovateľnosti príslušných právnych predpisov na vec sťažovateľky.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním pred ústavným súdom advokátom JUDr. Jánom Drgoncom, DrSc., Klincová 37/B, Bratislava. V zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 patrí odmena 123,50 €, čo spolu s režijným paušálom 7,41 € predstavuje odmenu za jeden úkon právnej služby 130,91 €. Ústavný súd priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) vykonané v roku 2011, pričom úhradu v sume 261,82 € (dvakrát po 130,91 €) zvýšil o 20 % DPH (52,36 €) vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH. Ústavný súd ďalej priznal odmenu za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 (vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu najvyššieho súdu) v sume 127,16 €. Spolu s režijným paušálom 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 134,79 €, pričom ju ústavný súd zvýšil o 20 % DPH (26,96 €), na 161,75 €.

Celková suma trov konania tak predstavuje sumu 475,95 €, ktorú je najvyšší súd povinný uhradiť sťažovateľke na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP (bod 3 výroku tohto nálezu)].

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014